

© TWAN WEMANS

Mag de kip nog kakelen?

Op vrijdag 20 mei vond het pluimveeseminarie 'Mag de kip nog kakelen?' plaats op de Agridagen in Ravels. Professor-emeritus Eddy Decuyper van de KU Leuven ging er in op de impact van de huidige trends op efficiëntie, dierenwelzijn en milieu. Onderzoeker Hilko Ellen van Wageningen Livestock Research bekeek de uitstoot van de pluimveesector vanuit het Nederlandse onderzoek. Kunnen we op dit vlak iets leren van onze noorderburen?

Jan Van Bavel

De genetica in de pluimveehouderij heeft de sector tot spectaculaire productie-efficiëntie gestuwd. Professor-emeritus Eddy Decuyper van de KU Leuven, wereldwijd bekend in het pluimveeonderzoek, maakte het tijdens zijn carrière van dichtbij mee. Hij riep op om een visie

op lange termijn te ontwikkelen. "Vleeskippenhouders bereikten een toegenomen voederefficiëntie door een betere hygiëne, stalklimaat en genetica." Decuyper stelde dat de toegenomen mechanisatie, specialisatie en schaalvergroting in de laatste 20 à 30 jaar tot bijkomende uitdagingen

heeft geleid. "Dat komt ook door onze veranderde houding ten opzichte van dieren, waardoor we meer problemen zien. Buiten een technologische aanpak is het nog zoeken en tasten. In discussies rond dierenwelzijn komen vaak termen als stress, pijn, lijden en welzijn naar voren, die vanuit ons eigen aanvoelen worden verwoord. Er is nog een lange weg te gaan, denk maar aan de recente discussies rond de welzijnsproblematiek van in ovo seksen van kuikens."

Omslag naar circulair denken

Duurzaamheid is een modewoord geworden, dat te pas en te onpas wordt gebruikt. "Duurzame landbouw is landbouw die moet kunnen blijven duren", formuleerde Decuyper het heel mooi. "We moeten daar naar evolveren omwille van drie redenen. Vooreerst omdat we voldoende voedsel moeten kunnen produceren voor alle consumenten. Ten tweede omdat landbouw niet kan blijven bestaan als onze landbouwers daar geen volwaardig inkomen uit kunnen halen. Landbouw loopt hier zo'n 40 à 45% achter op andere sectoren. Tot slot omwille van het milieu in de brede betekenis van het woord. Landbouw is de belangrijkste speler in milieubeheer, want het grootste deel van het milieu is landbouw. We moeten kringlopen sluiten en respecteren." Decuyper zag drie pijlers die we op middellange termijn nodig hebben om tot duurzame landbouw te komen: bewustwording bij producenten en consumenten, toepassing van de snel evoluerende technologie en betere en meer overheid. "Dat moet leiden tot een radicale omslag. We moeten naar meer circulair denken, ook voor energie, en deze drie pijlers moeten daaraan meewerken in synergie." Decuyper riep in dit verband op tot een herstel door de overheid van het evenwicht tussen voedselzekerheid en voedselveiligheid. "De mest- en stikstofproblematiek kunnen we voor

een groot deel oplossen als we terug leren om de veehouderij te integreren in de akkerbouw.”

De professor-emeritus vroeg zich ook af of de vrije markt wel zo'n goed systeem is voor onze pluimveehouders. “Misschien moeten we iets minder produceren, maar dan meer verdienen. Maar de prijs wordt bepaald door enkele retailers, die een onderlinge bikkelharde concurrentiestrijd voeren.” Toch blijft Decuyper hoopvol: “Door een goede synergie tussen de drie pijlers kunnen we de omslag naar een nieuw tijdperk maken; minder op productiviteit gericht, maar met betaalbaar voedsel voor iedereen waarin elke landbouwer goed zijn boterham kan verdienen en waarin we zorg dragen voor het milieu.”

Ammoniakemissie in Nederland

Hoe gaan onze noorderburen om met het PAS-verhaal? Hilko Ellen, projectleider Huisvesting en emissies van het onderzoeksinstituut Wageningen Livestock Research, is een expert op het vlak van uitstoot van de pluimveehouderij. Met zijn jarenlange ervaring rond emissieonderzoek staat hij ook met beide voeten stevig in de praktijk. Volgens Ellen is het verschil tussen Vlaanderen en Nederland wat de PAS-regelgeving betreft niet zo groot. Ook in Nederland moeten ‘rode’ moderne en rendabele bedrijven sluiten. De PAS werd er afgeschoten door de Raad van State en vervangen door een ‘Programma Stikstofreductie en Natuurverbetering’. Dat houdt in dat er in 2025 geen overschrijding meer mag zijn van de kritische depositiewaarde in Natura 2000-gebieden op 40% van het areaal. Tegen 2030 moet dit cijfer

oplopen tot 74%. Verder is er een gebiedsgerichte aanpak, waarbij bedrijven die heel dicht bij Natura 2000-gebieden liggen genomineerd zijn om weggekocht te worden. “Bij ons heb je twee omgevingsvergunningen nodig: een voor milieu en een voor natuur”, aldus Ellen. “Als je met je houderijsysteem voldoet aan de grenswaarden van ammoniak- en fijnstofemissie kan je tot 1 miljoen kippen houden, mits je geen geurhinder veroorzaakt. De natuurvergunning bepaalt dat je je stikstofdepositie op een natuurgebied niet mag overschrijden. Het besluit Emissiearme huisvesting bepaalt de grenswaarden ammoniakemissie per dierplaats en jaar waaraan pluimveebedrijven moeten voldoen. Deze waarden zullen tegen 2025 nog worden aangescherpt. Om de waarden van je stikstofdepositie voor je omgevingsvergunning Natuur te behalen, mag je dat aanvullen met managementmaatregelen, zoals het toepassen van snijmais als strooisel bij vleeskuikens.”

Biologische leghennen

Biologische pluimvee- en varkensbedrijven hoeven in Nederland geen emissiearme technieken in hun stallen toe te passen. De biologische legpluimveehouderij gebruikt wel dezelfde stal-systemen als de reguliere. Er is een sterke vraag om de biosector het besluit Emissiearme huisvesting te doen naleven. “Opvallend in dit kader was dat uit metingen op twee biologische leghennenbedrijven bleek dat de ammoniak-, fijnstof- en geuremissies op deze bedrijven hoger lagen dan die op reguliere bedrijven”, aldus Ellen. “Uit een studie van het Centraal Bureau voor de Statistiek uit 2019 bleek verder dat er bij volièrehuisvestingen veel minder stikstof aanwezig was in de mest dan er werd verwacht. De emissiefactoren voor volièrehuisvestingen zijn in Nederland te hoog. Verdere metingen zijn nodig.”

Vleeskuikens

In 2010 startte de Nederlandse vleeskuikenhouderij met het ‘Volwaardconcept’, waarbij de kuikens onder meer moeten beschikken over een overdekte uitloop die 20% van het beschikbare staloppervlak moet bedragen. “Toen al werd de vraag gesteld wat het effect was van deze andere productiewijze voor de emissies. Twaalf jaar later hebben we hier nog steeds geen cijfers over. We schatten in dat over enkele jaren 60% van de Nederlandse vleeskuikenstapel het keurmerk ‘Beter Leven 1 Ster’ zal volgen.” In dit houderijsysteem hebben de kuikens meer ruimte, afleidingsmateriaal en mogelijkheden om hun natuurlijke gedrag uit te oefenen dan dieren uit de gangbare veehouderij. Ellen vroeg zich af of de emissiefactoren in dit systeem met overdekte uitloop, lagere bezetting en langere groeiperiode – omgerekend per dierplaats/jaar – niet hoger zullen liggen dan bij een regulier systeem. Tot slot pleitte hij voor een integrale benadering, waarbij bedrijven niet alleen moeten kijken naar hun stikstofuitstoot en efficiëntie, maar ook naar andere, even belangrijke aspecten, gaande van arbeidsomstandigheden tot volksgezondheid. ■

“Duurzame landbouw is landbouw die moet kunnen blijven duren.”

De twee sprekers op het seminarie: links Eddy Decuyper, professor-emeritus van de KU Leuven en rechts Hilko Ellen, onderzoeker Huisvesting en emissies van Wageningen Livestock Research.